

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.IV.21.972/2015/4.

A tanács tagjai:

Dr. Baka András a tanács elnöke

Dr. Pataki Árpád előadó bíró

Dr. Kovács Zsuzsanna bíró

A felperes:

A felperes képviselője:

Dr. F. Fekete Zoltán ügyvéd

Az alperes:

Az alperes képviselője:

Dr. Tordai Csaba ügyvéd

A per tárgya:

személyiségi jog megsértése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél/felek:

alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Szegedi Ítéltábla Pf.II.20.211/2015/5.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Szegedi Törvényszék 1.P.21.433/2014/12.

Rendelkező rész

- A Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezi, és az elsőfokú ítéletet helyben hagyja.

- Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperes részére 30.000 (harmincezer forint) felülvizsgálati eljárási költséget.

- A le nem rótt 70.000 (hetvenezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A .. rektora I.151-12/2/2011. számú, 2011. december 11-én kelt határozatával az .. 2011 novemberében tartott hallgatói önkormányzati választás eredményét megsemmisítette. Ennek indoka az volt, hogy szabálytalannak ítélte meg két személy választási névjegyzékben történő szerepeltetését, illetve a kari hallgatói önkormányzati választáson való indulását, mert nevezett hallgatók sem alap, sem mesterszakkal nem rendelkeztek a .. A megsemmisítés további indoka volt, hogy .. hallgató és .. hallgató neve mellett használt „földrajz szak” megjelölés alkalmas volt arra, hogy a választási jogosultságukat gyakorló hallgatókat megtévevessze. A .. kérelmező a határozat ellen felülvizsgálati kérelemmel élt, amelyet a Fővárosi Törvényszék 6.Kpk.45.172/2012/4. számú végzésével elutasított.
- [2] 2011. február 11-én a .. hallgatói petíciót intéztek az .. elnökéhez, az .. választásának tisztaságáért, a megválasztott testület legitimitásának minden hallgató általi elfogadhatóságáért. A petíció indokaként azt jelölték meg, hogy a választás körül gyanús elemek voltak, a HÖK alakuló ülésének ülését nem időben hívták össze, illetve hogy .. HÖK képviselő .. volt HÖK képviselőnek írt levele fenyegető hangvételű, nem megfelelő tartalmú volt, illetve a 2011. évi közgazdász bált a hagyományokhoz méltatlan módon szervezték meg. A petícióban rögzített cél az volt, hogy a kari HÖK választás tisztaságába vetett bizalom helyreálljon, a HÖK a hallgatók érdekeit képviselje, tagjai tisztségükből fakadóan dolgozzanak a hallgatókért, ezáltal tekintélyük helyreálljon, valamint hogy egy teljes HÖK álljon fel. A petícióban követelték azt, hogy az EHÖK elnöke a lehető leghamarabb írjon ki új kari HÖK választást mind a 11 pozícióra, a választás tisztaságának és hitelességének érdekében a hallgatók közjegyzőt kérhessenek fel. Követelték továbbá, hogy a szavazó urnákat lezárás után szavazatszámlálásig a .. széfjében őrizzék.
- [3] 2013. szeptember 25-én az alperestől írás jelent meg a .. „Csálnak-e még a .. HÖK választáson?” címmel. Az alperes által írt cikk rögzítette, hogy 2011-ben botrány volt a gazdasági kar HÖK választásai körül, ennek kapcsán a hallgatók egy része aláírásgyűjtésbe fogott. A cikk 2013. évi bölcsészkar HÖK választással foglalkozott és azt állapította meg, hogy a hallgatói petícióban kifogásolt körülményekben érdemi változás azóta sem történt. Úgy értékelte a történéseket, hogy „megúszós” kampány zajlott, a szavazóurnán „térugrásra is alkalmas” az urnán vágott lyuk, hogy változatlanul az EHÖK-nél altatják a szavazatokat, illetve hogy a közjegyző tevékenysége „papucs orrán pamutbojt.” A szerző kifejti azon álláspontját, hogy a kampány nagyon lanya,

igazából ügyek, tervek nincsenek, a hallgatói önkormányzat tevékenysége érdemben kiüresedett. A szerző beszámol arról is, hogy személyesen járt a szavazóköriben, ahol a választási bizottság tagjai részére nem nyilatkoztak. A cikkben közöltek egy fényképet a szavazóurnáról, amit a szerző úgy jellemzett, hogy azon akkora lyuk van, hogy azt almás kosárnak hívják, nem urnának. A cikk ismerteti a 2011-es hallgatói kifogásokat, illetve azt, hogy ehhez képest a jelenben a kérdésekre az egyetem nem válaszol, a közjegyző az urna nyitását és zárását tanúsítja, de nem pecsételi le az urnákat, jelen van a számláláson „de hogy addig mi történik, azt az olvasó fantáziájára bízunk”.

- [4] Az egyetemi hallgatói önkormányzat (EHÖK) önálló perbeli jogképességgel nem rendelkezik, nevében a jogi személyiséggel rendelkező .. felperes járhat el.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [5] Az .. felperesként annak megállapítását kérte, hogy az alperes olyan hamis látszat keltésével, hogy az .. korábbi és 2013-as választásain egyaránt csaltak és csalnak, megsértette a jóhírnév védelméhez fűződő személyiségi jogát. Kérte a jogsértés megállapítását, az alperesnek a jogsértés abbahagyására kötelezését, a további jogsértéstől való eltiltást, az elégtételadásra kötelezést, továbbá 200.000 forint nem vagyoni kártérítés megítélésére tartott igényt, valamint perköltséget igényelt. Az alperes a kereset teljes elutasítását kérte.

Az első- és másodfokú ítélet

- [6] Az elsőfokú bíróság a keresetet teljes egészében elutasította és a felperest perköltség megfizetésére kötelezte az alperes javára. Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolása szerint a rendelkezésre álló adatok alapján megállapítható volt, hogy a 2011-es HÖK választásoknál voltak problémák, az egyik karon a választás eredményét a rektor megsemmisítette, a másik karon pedig a hallgatók jelentős része az általuk vélt szabálytalanságok, pontatlanságok miatt petíciót írt alá. Az elsőfokú bíróság szerint ehhez képest a cikk címében feltett kérdés a kialakult állapotokat értékelte, egyértelműen véleménynyilvánításnak minősül, amely alapjaiban nem volt önkényes, nem volt ellentétes a logika szabályaival és tényállítást nem tartalmazott. Az indokolás kiemelte azt, hogy önmagában az, ha negatív vagy akár téves értékítélet nyer megfogalmazás, önmagában még nem valósít meg jogsértést. Összességében tehát megállapította, hogy a cikk véleménynyilvánítást, értékelést tartalmazott, így jogsértés megállapításának nem volt helye.

- [7] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az

elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és megállapította, hogy az alperes megsértette a felperes jóhírnevét annak valótlan állításával, hogy a ..-választásain csalásokra került sor 2013 évet megelőzően. Kötelezte az alperest, hogy a cikk címét törölje, a jogsértést megállapító rendelkezést tegye közzé az oktas.atlatszo.hu honlapon, fizessen meg a felperes részére 200.000 forint nem vagyoni kártérítést. Mellőzte a felperesnek az elsőfokú perköltség, illetve eljárási illeték megfizetésére kötelezését és kötelezte az alperest, hogy fizessen meg 115.000 forint első- másodfokú perköltséget.

- [8] A jogerős ítélet indokolása kifejtette: a cikk címében foglaltak nem véleménynyilvánításnak, hanem tényállításnak minősülnek annyiban, hogy a 2013-as HÖK választásokat megelőzően korábban igenis történtek a ..en a választásokon csalások. Ez akkor is megállapítható, ha a „csalás” fogalmát annak köznapí értelmében használják, hiszen az szándékos, megtévesztő magatartást jelent, amelynek célja jogtalanul (választási) győzelmet elérni. A jogerős ítélet szerint ezen állítás valóságtartalmának bizonyítása az alperest terhelte volna, de ezen kötelezettségének az alperes nem tudott eleget tenni. A jogerős ítélet értékelése szerint az alperes által szolgáltatott bizonyítékok, így a 2011-es petíció, illetve a 2011-es választások egy részét megsemmisítő rektori határozat csalás bizonyítására nem alkalmas. A petíció csak a választások tisztességével kapcsolatos kétely kifejezésére volt alkalmas, a megsemmisítő határozat pedig egy jogértelmezési vitát tükrözött csupán, de csalást nem állapított meg.
- [9] A megállapított jogsértés kapcsán a jogerős ítélet indokoltnak találta a felperes által igényelt objektív jogkövetkezményeket, így a további jogsértéstől való eltiltást, a jogsértés abbahagyására kötelezést és az elégtételadást is. A jogerős ítélet értékelése szerint a közlés alkalmas volt a felperesről negatív értékítélet kialakítására, hátrányos megítélés kiváltására, ezért a felperes által igényelt 200.000 forintos nem vagyoni kárigény külön bizonyítás nélkül is elfogadható volt.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [10] A jogerős ítélet ellen az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben kérte a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, az elsőfokú ítélet helybenhagyását és perköltség megítélését. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság anyagi jogszabálysértéseket követett el.
- [11] A megjelölt jogszabálysértések: Az alperes szerint a jogerős ítélet megsértette a régi Ptk. 75. és 78. §-át, mert jogsértő módon állapította meg azt, hogy valótlan és sértő tényállítást fogalmazott volna meg a cikk címe és ehhez kapcsolódóan a cikk

egész tartalma. Az alperes szerint a cikk egy közérdekű kérdést vizsgált, az egyetemi autonómia és demokrácia fontos intézményét, a hallgatói önkormányzattal kapcsolatos választási folyamatot és a szerző által tapasztalt visszás jelenségeket kritizálta a szabad véleménynyilvánítás keretein belül. A felülvizsgálati kérelem szerint a leírtakat a jogerős ítélet helytelenül értékelte tényállításként, valójában azok összességében a szerző véleményét fejezték ki. Az alperes álláspontja szerint a jelen esetben a „csalás” kifejezés nem magát az eseménysorozatot, hanem annak minősítését jelentette. Az alperes álláspontja szerint álláspontjának tényalapját érdemben ismertetette.

- [12] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte, annak helyes indokaira való utalással.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [13] A Kúria megállapította, hogy a felülvizsgálati kérelem alapos, a rendelkezésre álló bizonyítékokat az elsőfokú bíróság értékelte helytállóan, a cikk egésze és annak címe a szerző jogilag megengedett véleményét fejezte ki, ezért a Pp. 275. § (4) bekezdés alapján a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [14] A Pp. 275. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének helye nincs. A Kúria a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a rendelkezésre álló iratok alapján dönt. A (2) bekezdés értelmében a Kúria a jogerős határozatot csak a felülvizsgálati kérelem és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálhatja felül.
- [15] A peres felek és az eljáró bíróságok eltérő álláspontjaira figyelemmel a Kúriának alapvetően abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a perbeli cikk címe és a cikk tartalma tényállítást vagy véleménynyilvánítást fejez ki. Utóbbi esetben azt is kell vizsgálni, hogy véleményként az kifejezésmódjában indokolatlanul bántó, sértő vagy megalázó tartalmat hordoz-e vagy sem. A 2013-as megjelenésre figyelemmel az eljárásban az 1959. évi IV. törvény (rég Ptk.) rendelkezéseit kell alkalmazni. A 75. § (1) bekezdése értelmében a személyhez fűződő jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani. Ezen jogok a törvény védelme alatt állnak. A 78. § (1) bekezdése értelmében a személyhez fűződő jogok megsértését jelenti különösen a jóhírnév megsértése. A (2) bekezdés szerint a jóhírnév sérelmét jelenti, ha valaki másról, azt sértő, valótlán tényt állít, híresztel vagy való tényt hamis színben tüntet fel.
- [16] A Kúria a kérdés eldöntésénél figyelemmel volt a Legfelsőbb Bíróság

PK 12. számú állásfoglalásában kifejtett alapelvekre. Ennek megfelelően a kifogásolt sajtóközleményt a maga egészében kell vizsgálni. A kifogásolt közléseket, kifejezéseket nem formális megjelenésük, hanem valós tartalmuk szerint kell megítélni. A közlemény egymással összetartozó részeit összefüggésükben kell értékelni és az értékelésnél tekintettel kell lenni a társadalmilag kialakult közfelfogásra is. A jogosult személyének megítélése szempontjából közömbös részletek, pontatlanságok, lényegtelen tévedések nem adnak alapot jogsértés megállapítására. Véleménynyilvánítás, értékelés, bírálat, politikai, tudományos vagy művészeti vita önmagában ugyancsak nem lehet jogsértés megállapításának alapja.

- [17] Az Alaptörvény IX. cikkének (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához. A (2) bekezdés szerint Magyarország elismeri és védi a sajtó szabadságát és sokszínűségét, biztosítja a demokratikus közvélemény kialakításához szükséges szabad tájékoztatás feltételeit. A sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény (Smtv.) 4. § (1) bekezdése szerint Magyarország elismeri és védi a sajtó szabadságát és sokszínűségét. A 10. § értelmében mindenkinek joga van arra, hogy megfelelően tájékoztassák a helyi, az országos és az európai közélet ügyeiről, valamint Magyarország polgárai és a magyar nemzet tagjai számára jelentőséggel bíró eseményekről. A 4. § (3) bekezdése értelmében a sajtószabadság gyakorlása nem valósíthat meg bűncselekményt, vagy bűncselekmény elkövetésére való felhívást, nem sértheti a közérkölcset, valamint nem járhat mások személyiségi jogainak sérelmével.
- [18] Az Alkotmánybíróság több esetben foglalkozott a szabad véleménynyilvánításhoz való jog tartalmával, terjedelmével, jogi védelmével és korlátaival egyaránt. Ebben a körben a leginkább részletes okfejtést az Alkotmánybíróság 36/1994. (VI. 24.) AB számú határozatának indokolása tartalmazza. Ez elvi jelentőséggel rögzíti azt, hogy a véleményszabadságot korlátozó törvényeket megszorítóan kell értelmezni. A szabad véleménynyilvánításhoz való jog a véleményt annak érték- és igazságtartalmára tekintet nélkül védi. Az Alaptörvény a szabad kommunikációt biztosítja és nem annak tartalmára vonatkozik a szabad véleménynyilvánítás alapjoga. Ebben a folyamatban helye van minden véleménynek, jónak és károsnak, kellemesnek és sértőnek egyaránt. Az EJEK gyakorlatát elemezve az Alkotmánybíróság rögzíti azt, hogy nincs demokratikus társadalom pluralizmus, tolerancia és nyíltság nélkül, a véleménynyilvánítás szabadsága a demokratikus társadalom egyik alapköve, fejlődésének egyik feltétele. E szabadság az olyan gondolatokat, információkat, elveket és nézeteket is megilleti, amelyek sértőek, meghökkentőek vagy aggodalmat keltenek.
- [19] Az Alaptörvény a véleménynyilvánítási szabadság megfogalmazásánál

nem tesz kifejezett különbséget tényállítás és értékítélet között. A véleménynyilvánítási szabadság alapvető célja annak a lehetőségnek a biztosítása, hogy az egyén mások véleményét formálja, meggyőzzön másokat saját álláspontjáról. A véleménynyilvánítás szabadsága ezért általában mindenféle közlés szabadságát magában foglalja, még pedig függetlenül a közlés módjától és értékétől, erkölcsi minőségétől és többnyire valóságtartalmától is. Önmagában valamely tény közlése is véleménynek minősülhet, hiszen magának a közlésnek a körülményei is tükrözhetnek véleményt, azaz a véleménynyilvánítás alkotmányos alapjoga nem korlátozódik csupán az értékítéletekre. Az értékítéletre, az egyén személyes véleményére a véleménynyilvánítási szabadság minden esetben kiterjed, függetlenül attól, hogy az értékes vagy értéktelen, igaz vagy hamis, érzelmen vagy észérveken alapul. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint fokozott alkotmányos védelmet élveznek az olyan értékítéletek, amelyek a közügyekre vonatkozó vélemények ütközésében kapnak hangot, még akkor is ha esetleg túlzóak és felfokozottak is. A demokratikus jogállam állami és önkormányzati intézményének szabad bírálata, működési tevékenységük kritikája a társadalom tagjainak, az állampolgároknak olyan alapvető joga, amely a demokrácia lényegi eleme.

[20] A véleménynyilvánítási szabadság nem ilyen feltétlen a tényállítások tekintetében. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint ez a szabadság nem terjed ki a becsületsértésre alkalmas valótlan tények közlésére akkor, ha a nyilatkozó személy kifejezetten tudatában van a közlés valótlanságának vagy foglalkozása, hivatása gyakorlásának szabályai szerint elvárható lett volna tőle a tények valóságtartalmának vizsgálata, de a véleménynyilvánítási alapjog felelős gyakorlásából adódó gondosságot elmulasztotta. A véleménynyilvánítás szabadsága csak a bírálat, jellemzés, nézet és kritika szabadságát foglalja magában, de az alkotmányos védelem nem vonatkozik a tények meghamisítására.

[21] Mindezen alapelvek és alapjogi szempontok figyelembevételével a Kúria összességében arra a következtetésre jutott az elsőfokú bírósággal egyezően, hogy a cikk szerzője egy közéleti kérdésben formált véleményt, értékítéletét fejezte ki a jelenbeli (2013-as) választási folyamatokkal kapcsolatban és azt a véleményét fogalmazta meg, hogy a 2011-es helyzethez képest az ő megítélése szerint a választási folyamat tisztességes lebonyolításában érdemi változás nem történt. A „csalás” kifejezés használata erőteljes minősítés ugyan, de nem lépi túl a véleménynyilvánítás korábbiakban részletezett, tágran értelmezett határait. A Kúria szerint nem lehet személyiségi jogi eszközökkel gátolni azt, hogy valaki akár erőteljes véleményét kifejezze a kialakult helyzettel, állapotokkal kapcsolatban, büntetőjogi fogalmat a cikk egyáltalán nem használt, ilyen irányú felelősséget nem fogalmazott meg. A cikk szerzője azt

az álláspontot képviseli, hogy a választások lebonyolítása még most sem tekinthető minden szempontból megfelelőnek. A korábban kifejtettek szerint, amennyiben a bíróság egy-egy kitételt véleményként értékel, vizsgálhatja annak érték- és valóságtartalmát, az nem a feladata.

- [22] A véleményként történő értékeléssel a Kúria nem a kifejtett véleménnyel való egyetértését vagy azzal való szembehelyezkedését fejezi ki, mert az sem a feladata. A Kúria csupán azt állapította meg, hogy a cikk összességében értékelést, véleményt fejez ki erőteljes formában, de nem lépi túl a szabad véleménynyilvánítás alkotmányosan megengedett kereteit és a kifejtett vélemény kifejezésmódjában nem indokolatlanul bántó, sértő, megalázó és az előzmények ismertetése mellett nem ellentétes a logika alapvető szabályaival sem. Egy közéleti kérdésben a kritika korlátját a gyalázkodás tilalma, illetve sértő, valótlan tényállítások megtétele jelenti, erre azonban a jelen esetben a Kúria szerint nem került sor.
- [23] A Kúria szerint tehát összességében hiányzik a kereset jogalapja, így az igényelt objektív következmények alkalmazására sem kerülhet sor, miként jogsértés hiányában nem vagyoni kártérítés sem ítélhető meg a felperes javára. Egyébként pedig hangsúlyozni kell azt is, hogy a személyiségi jogsértés egy jogi személy esetében nem feltétlenül jár olyan súlyú hátránnyal, mint amilyen következményt jelent egy adott esetben egy természetes személy számára.
- [24] Mindezek alapján a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

A döntés elvi tartalma

- [25] *Közéleti viták esetében a véleménynyilvánítás lehetőségei az átlagosnál tágabbak, korlátot a gyalázkodás tilalma, illetve a valótlan és sértő tényállítások megtételének tilalma jelent. Önmagában a téves értékelés még nem jelent személyiségi jogsértést.*

Az alkalmazott jogszabályok és az irányadó joggyakorlat

- [26] 1959. évi IV. törvény 75. § (1) bekezdés, 78. § (1)-(2) bekezdés, Pp. 78. § (1) bekezdés, 275. § (4) bekezdés, 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet, 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdés, 1990. évi XCIII. törvény 50. § (1) bekezdés, 5. § (1) bekezdés, BH 2003.403. jogeset

Budapest, 2016. március 23.

Dr. Baka András s.k. a tanács elnöke, Dr. Pataki Árpád s.k. előadó

bíró, Dr. Kovács Zsuzsanna s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

AM

írnok